

การทบทวนและประเมินระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบก ในภาคใต้ตอนล่างปี 2549-2550

.....
นันทพร กลิ่นจันทร์¹ ¹สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 12 จังหวัดสงขลา

การศึกษาทบทวนและประเมินระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกในภาคใต้ตอนล่างครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทบทวนระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกในภาคใต้ตอนล่าง เพื่อประเมินคุณภาพข้อมูลอุบัติเหตุขนส่งทางบกจากรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ และเพื่อทราบแนวทางในการพัฒนาระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกในภาคใต้ตอนล่าง โดยมีพื้นที่ศึกษารูปแบบ และวิธีการเก็บข้อมูลระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบก ประกอบด้วยโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดทุกแห่งในภาคใต้ตอนล่าง จำนวน 80 แห่ง เก็บข้อมูลโดยส่งแบบเก็บข้อมูล ทางไปรษณีย์ ได้รับการตอบกลับ 48 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60 และประเมินคุณภาพข้อมูลอุบัติเหตุขนส่งทางบกจากรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ โดยคัดเลือกโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัดที่มีสถิติการบาดเจ็บและตายจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกสูงสุด 3 อันดับแรกในภาคใต้ตอนล่าง จำนวน 4 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลตรัง โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลสงขลา และโรงพยาบาลพัทลุง

ผลการศึกษา พบว่า ระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกในภาคใต้ตอนล่างที่ดำเนินการโดยสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มี 2 ระบบใหญ่ๆ ได้แก่ 1.) ระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับจังหวัด (IS) มีโรงพยาบาลที่ดำเนินงานระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกระดับจังหวัด 1 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลพัทลุง โรงพยาบาลที่ดำเนินการระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งระดับชาติ 3 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลหาดใหญ่ โรงพยาบาลตรัง และโรงพยาบาลยะลา 2.) ระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกจากรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ มีการดำเนินงาน 2 รูปแบบ คือ บันทึกและเก็บรวบรวมข้อมูลจากระบบทะเบียนเฉพาะห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน โดยพยาบาลประจำห้องอุบัติเหตุฉุกเฉิน และบันทึกข้อมูลจากห้องอุบัติเหตุฉุกเฉินและแผนกผู้ป่วยนอก เก็บรวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่เวชสถิติของโรงพยาบาลดึงข้อมูล ICD-10 รหัส V01-V89 จากฐานข้อมูลทั้งหมดของโรงพยาบาล การประเมินคุณภาพข้อมูลจากรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ พบว่า ประเมินเชิงปริมาณเกี่ยวกับความครอบคลุม และความครบถ้วนถูกต้องของการรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 91.12 และ ร้อยละ 99.07 มีความครบถ้วนถูกต้องของตัวแปรที่ใช้ในการรายงาน ได้แก่ เพศ ประเภทผู้บาดเจ็บ และที่อยู่ปัจจุบัน พบว่า อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ร้อยละ 100 ร้อยละ 95.6 และร้อยละ 86.81 สำหรับความทันเวลาในการรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ จากอุบัติเหตุขนส่งทางบก ปี 2549 มีความล่าช้าในการส่งรายงานตามเกณฑ์ที่กำหนดทุกเดือน การประเมินเชิงคุณภาพ พบว่า มีข้อมูลผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกที่ไม่มีรายงาน ร้อยละ 8.88 โรงพยาบาลส่วนใหญ่ไม่มีการวิเคราะห์ข้อมูลการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกจากรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ ทุกโรงพยาบาล และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุ อย่างชัดเจน มีการใช้ประโยชน์ของข้อมูลในการจัดทำเป็นเอกสาร/โครงการแก้ไขปัญหามา หรือ นำข้อมูลไปพัฒนางาน จัดบอร์ดการป้องกันอุบัติเหตุในช่วงเทศกาล จำทำสรุปผลงาน รายงานประจำปี มีการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนร้อยละ อัตราการบาดเจ็บ อัตราการตาย และอัตราผู้บาดเจ็บตายจากอุบัติเหตุขนส่งทางบก

จากผลการศึกษาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาระบบการเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกในภาคใต้ตอนล่างว่า ควรสนับสนุน ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่ง

ทางระดับจังหวัด ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ ที่มีความพร้อมในการดำเนินงาน สำหรับโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลที่ไม่มีความพร้อม ในการดำเนินงานตามระบบเฝ้าระวังการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุขนส่งทางระดับจังหวัด ควรปรับรายงานให้ครอบคลุมตัวแปรสำคัญในการนำข้อมูลไปใช้ได้ในทุกระดับ พัฒนาศักยภาพบุคลากรในการดึงข้อมูลจากฐานข้อมูลโรงพยาบาล ปรับระบบฐานข้อมูลให้ครอบคลุมตัวแปรที่กำหนด และคงไว้ซึ่งการรายงานการบาดเจ็บ 19 สาเหตุจากอุบัติเหตุขนส่งทางบกที่ยังมีความจำเป็นในการใช้ข้อมูลตั้งแต่ระดับจังหวัดขึ้นไป